

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 538/2010-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. decembra 2010 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. L. T., V., zastúpenej advokátom JUDr. I. H., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj základného práva vlastníť majetok zaručeného v čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2 Co 158/2010 zo 17. júna 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. L. T. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. augusta 2010 doručená sťažnosť Mgr. L. T., V. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd

(ďalej len „listina“) a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy, ako aj základného práva vlastníť majetok zaručeného v čl. 20 ods. 1 ústavy uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Co 158/2010 zo 17. júna 2010.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že návrhom doručeným Okresnému súdu Košice – okolie (ďalej len „okresný súd“) 29. marca 2010 sa V. K. (ďalej len „navrhovateľ“) domáhal vydania predbežného opatrenia, ktorým by bola sťažovateľke uložená povinnosť zdržať sa akéhokoľvek nakladania s v návrhu špecifikovanou nehnuteľnosťou [chalupa v H. (ďalej len „sporná nehnuteľnosť“)] z dôvodu, že aj napriek tomu, že navrhovateľ v prevažnej miere (4/5 z ceny) prispel na kúpu predmetnej spornej nehnuteľnosti a spolu so sťažovateľkou tiež niekoľko rokov (od roku 2003, keď bola sporná nehnuteľnosť zakúpená) zdieľal aj jej užívanie, sťažovateľka po vážnom úraze navrhovateľa, ktorý si vyžadoval jeho sústavnú opateru, odmietala priznať, resp. popierala akýkoľvek jeho nárok k tejto spornej nehnuteľnosti s odôvodnením, že na liste vlastníctva je ako vlastníčka spornej nehnuteľnosti vedená iba ona, pričom navrhovateľ vo svojom návrhu uviedol, že sa tak stalo po dohode so sťažovateľkou z dôvodu obavy prípadného neúspechu jeho začínajúcich podnikateľských aktivít v čase kúpy spornej nehnuteľnosti. Navrhovateľ v návrhu na vydanie predbežného opatrenia tiež uviedol: *„Vzhľadom na to, že som stále hospitalizovaný v nemocnici, hrozí mi za tohto stavu, keď odporkyňa hodlá zneužiť, že je zapísaná ako výlučná vlastníčka nehnuteľností, nebezpečenstvo bezprostrednej ujmy a je tu teda naliehavá potreba dočasne upraviť pomery medzi nami...“* Súčasne navrhovateľ v návrhu na vydanie predbežného opatrenia uviedol, že návrhom na začatie konania – žalobou vo veci samej sa mieni domáhať určenia spoluvlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti.

Okresný súd uznesením č. k. 15 C 51/2010-17 zo 7. apríla 2010 návrhu navrhovateľa vyhovel a sťažovateľke zakázal nakladať so spornou nehnuteľnosťou a navrhovateľovi súčasne uložil, aby do 30 dní podal návrh na určenie vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti. Na základe odvolania sťažovateľky proti rozhodnutiu okresného súdu, ktoré odôvodnila tým, že okresný súd vôbec neskúmal, či na vydanie predbežného opatrenia boli

dané zákonné predpoklady, krajský súd uznesením sp. zn. 2 Co 158/2010 zo 17. júna 2010 uznesenie okresného súdu ako vecne správne potvrdil.

Sťažnosťou podanou ústavnému súdu sťažovateľka vyjadruje svoju nespokojnosť s označeným rozhodnutím krajského súdu sp. zn. 2 Co 158/2010 zo 17. júna 2010, ktorú zdôvodňuje tým, že krajský súd si iba osvojil, resp. sa stotožnil so závermi okresného súdu bez toho, aby napravil jeho pochybenia, ktoré mali podľa sťažovateľky spočívať v tom, že okresný súd nezisťoval, či sú dané zákonné predpoklady na vydanie predbežného opatrenia. Podľa sťažovateľky v danom konkrétnom prípade absentovalo preukázanie právneho vzťahu navrhovateľa k spornej nehnuteľnosti, pretože podľa sťažovateľky poskytnutie jej finančnej čiastky navrhovateľom na kúpu spornej nehnuteľnosti ešte nemôže bez ďalšieho zakladať spoluvlastnícke právo navrhovateľa k tejto nehnuteľnosti, ktorej vlastníčkou je podľa listu vlastníctva iba sťažovateľka, a uvedená okolnosť by podľa sťažovateľky mohla maximálne zakladať iba právo navrhovateľa domáhať sa vrátenia peňazí, ktoré boli poskytnuté sťažovateľke z jeho strany.

Okrem tohto sťažovateľka namieta, že dôkazy, na ktoré sa odvolal krajský súd – inzercia, v ktorej sťažovateľka ponúkala na predaj spornú nehnuteľnosť – a na podklade ktorých krajský súd potvrdil predbežné opatrenie vydané okresným súdom, boli navrhovateľom predložené až v rámci odvolacieho konania, a to aj napriek tomu, že ich ako dôkazy „... osvedčujúce potrebnosť dočasnej úpravy pomerov mohol navrhovateľ doložiť už v rámci prvostupňového konania. Prvostupňový súd teda nemal ničím preukázanú potrebnosť dočasnej právnej úpravy pomerov medzi účastníkmi konania.“.

Sťažovateľka v súvislosti s rozhodnutím krajského súdu tiež namietala, že krajský súd síce odôvodnil potrebu vydania predbežného opatrenia aj tým, že by mohol byť prípadne ohrozený výkon rozhodnutia, ak by sa navrhovateľ domáhal od sťažovateľky zaplata časti kúpnej ceny, ktorú jej na kúpu spornej nehnuteľnosti mal poskytnúť. V tejto súvislosti však sťažovateľka poukazuje na to, že uvedená argumentácia krajského súdu neobstojí, pretože navrhovateľ sa návrhom vo veci samej nedomáha zaplata finančnej čiastky, ale sa domáha určenia spoluvlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti

a alternatívne nahradenia prejavu vôle sťažovateľky s predajom spornej nehnuteľnosti navrhovateľovi. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka namieta, že krajským súdom aplikovaná právna norma bola vyložená spôsobom odporujúcim jej účelu a zmyslu.

Podľa sťažovateľky je napádané rozhodnutie krajského súdu arbitrárne aj z toho dôvodu, že krajský súd sa nevysporiadal s jej argumentáciou týkajúcou sa rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Obo 144/1997 v obdobnej veci, na ktoré sa odvolávala vo svojom odvolaní proti rozhodnutiu okresného súdu a podľa ktorého *„... samotný dlh nemôže bez ďalšieho byť dôvodom na nariadenie predbežného opatrenia. Medzi skutočnosťami, ktoré osvedčujú, že výkon rozhodnutia by bol ohrozený je predovšetkým také konanie odporcu, ktorého dôsledkom je znižovanie hodnoty jeho majetku, ktorý možno výkonom rozhodnutia postihnúť alebo iné konanie, ktoré podstatnou mierou nepriaznivo ovplyvňuje jeho majetkové pomery.“*. Podľa názoru sťažovateľky aj v dôsledku toho, že krajský súd sa v sťažnosťou napadnutom uznesení odchyľil od označenej judikatúry najvyššieho súdu bez toho, aby v odôvodnení svojho uznesenia toto odchylenie odôvodnil, možno ustáliť, že toto uznesenie krajského súdu je arbitrárne.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľky Mgr. L. T. na súdnu ochranu garantované čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý proces garantované čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj základné práva na vlastníctvo majetku garantované čl. 20 Ústavy SR uznesením Krajského súdu v Košiciach zo dňa 17. 6. 2010, spis. značka 2 Co/158/2010 porušené bolo.

Uznesenie Krajského súdu v zo dňa 17. 6. 2010, spis. značka 2 Co/158/2010 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

Krajský súd v Košiciach je povinný nahradiť sťažovateľke... trovy konania vo výške 254,88 € do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti sťažovateľky je namietané porušenie označených práv podľa ústavy, listiny a dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 2 Co/158/2010 zo 17. júna 2010, ktorým krajský súd ako odvolací súd potvrdil uznesenie okresného súdu sp. zn. 15 C/51/2010 zo 7. apríla 2010 o vydaní predbežného opatrenia.

1. K namietanému porušeniu základného práva na spravodlivé súdne konanie

Sťažovateľka sťažnosťou podanou ústavnému súdu v prvom rade namieta porušenie svojho základného práva na spravodlivé súdne konanie, k porušeniu ktorého malo dôjsť v príčinnej súvislosti s uznesením krajského súdu sp. zn. 2 Co 158/2010 zo 17. júna 2010,

a to tým, že **(1.1)** krajský súd založil svoje rozhodnutie na dôkazoch, ktoré neboli použité, resp. o ktorých existenciu sa neopieralo ani prvostupňové rozhodnutie a ako prvý ich zohľadnil až krajský súd, a aj tým, že **(1.2)** krajský súd podľa sťažovateľky nezohľadnil, že na vydanie predbežného opatrenia nie sú naplnené všetky zákonné predpoklady, a to najmä, že podľa sťažovateľky nebol osvedčený právny vzťah navrhovateľa k spornej nehnuteľnosti a neboli dané ani predpoklady, resp. procesný stav odôvodňujúci predpoklad, že by sťažovateľka marila vykonateľnosť v budúcnosti vydaného súdneho rozhodnutia, a napokon aj preto, že podľa sťažovateľky **(1.3)** krajský súd nezobral do úvahy sťažovateľkou v odvolacom konaní označené rozhodnutie najvyššieho súdu v obdobnej veci, od právneho názoru ktorého sa krajský súd podľa nej odchyľil bez toho, aby svoj odlišný právny názor aj odôvodnil.

1.1 V súvislosti s tvrdením sťažovateľky o porušení jej práva na spravodlivé súdne konanie tým, že krajský súd založil svoje rozhodnutie na skutočnostiach (inzercia o predaji spornej nehnuteľnosti), ktoré boli po prvýkrát zohľadnené až týmto súdom konajúcim v druhom stupni, ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že ak by krajský súd ako súd odvolací aj skutočne ako prvý založil svoje rozhodnutie na dôvodoch, resp. dôkazoch, ktoré by si obstaral výlučne sám, odňal by tým účastníkom konania možnosť vyjadriť sa k nim. Inými slovami, v takomto prípade by rozhodnutie vo veci účastníkov nevyplývalo zo skutkových zistení a týmto zisteniam zodpovedajúcim právnym posúdeniam ustáleným všeobecnými súdmi v rámci zákonom predpísaného dvojinstančného konania.

V danom prípade, tak ako to vyplýva z odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu sp. zn. 2 Co 158/2010 zo 17. júna 2010, odvolanie proti rozhodnutiu okresného súdu podala sťažovateľka, ktorá bola v procesnom postavení odporkyne, pričom navrhovateľ sa k tomuto odvolaniu sťažovateľky písomne vyjadril s tým, že v tomto vyjadrení poukázal na to, že sťažovateľka inzerovala predaj spornej nehnuteľnosti. Je nepochybné, že k tejto skutočnosti, resp. k týmto faktom sa sťažovateľka nemala možnosť vyjadriť, pretože krajský súd po vyjadrení sa navrhovateľa k odvolaniu sťažovateľky vec prerokoval a rozhodol o nej bez nariadenia pojednávania.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd podotýka, že ak sa sťažovateľka domnieva, že popísaným postupom krajského súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom, pretože sa nemala možnosť vyjadriť, resp. zaujať stanovisko ku skutočnostiam, na ktoré navrhovateľ poukázal až v odvolacom konaní, a práve tieto skutočnosti mali podľa nej zásadný vplyv na rozhodnutie krajského súdu, sťažovateľka mala podľa názoru ústavného súdu z týchto dôvodov možnosť domáhať sa preskúmania postupu krajského súdu využitím mimoriadneho opravného prostriedku, a to dovolania z dôvodu zmätočnosti uvedeného v § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku [ďalej aj „OSP“ (účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom)].

Podústavné zákonné právne normy často vyjadrujú na zákonnej úrovni nejaký ústavný princíp alebo hodnotu. Ustanovenie § 237 písm. f) OSP je odrazom ústavného práva vyjadreného v čl. 46 ods. 1 ústavy, podľa ktorého má každý právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (základné právo na spravodlivé súdne konanie). Na druhej strane ustanovenie § 239 ods. 3 OSP je odrazom ústavného princípu právnej istoty podľa čl. 1 ods. 1 ústavy.

V konaniach o nariadenie predbežného opatrenia ide o dočasnú úpravu pomerov medzi účastníkmi konania do doby právoplatného rozhodnutia v ich veci. Preto v týchto prípadoch nemožno hovoriť o takej právnej istote účastníkov konania, ktorá by bola nemenná, resp. nezvratná, pretože právny stav nastolený predbežným opatrením nie je pre účastníkov konania definitívny. Inými slovami, v súvislosti s dočasnou úpravou pomerov medzi účastníkmi konania predbežným opatrením nejde o takú právnu istotu, do ktorej by nebolo možné zasiahnuť, resp. ktorú by nebolo možné revidovať prostredníctvom mimoriadneho opravného prostriedku v záujme procesnej čistoty postupu prijatia takéhoto rozhodnutia.

Napokon aj z ustanovenia § 242 ods. 1 OSP vyplýva, že dovolací súd je v rámci dovolacieho konania „vždy“ povinný zo zákona prihliadať na procesné vady konania upravené v § 237 OSP (aj keď ich účastník konania v dovolaní nenamietal), teda aj

v prípadoch, keď dovolanie inak prípustné nie je (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 221/2007, sp. zn. 6 Cdo 171/2010).

Vzhľadom na princíp subsidiarity („ak... nerozhoduje iný súd“), ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, môže ústavný súd poskytnúť ochranu konkrétnemu právu alebo slobode, porušenie ktorých je namietané, iba vtedy, ak sa ich ochrany fyzická osoba alebo právnická osoba nemôže domôcť v žiadnom inom konaní pred súdnymi orgánmi Slovenskej republiky.

Inými slovami, pokiaľ je o ochrane sťažovateľkou označeného základného práva alebo slobody oprávnený konať alebo rozhodovať iný všeobecný súd, ústavný súd jej sťažnosť už po predbežnom prerokovaní odmietne pre nedostatok svojej právomoci.

V tejto súvislosti treba pripomenúť, že ústavný súd považuje dovolanie za účinný právny prostriedok ochrany základných práv a slobôd v občianskoprávnom konaní (napr. I. ÚS 1/00, II. ÚS 31/00, I. ÚS 209/05), preto ho nemožno nahradiť rozhodnutím ústavného súdu o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v tejto časti už po jej predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

1.2 Základné právo na spravodlivé súdne konanie bolo napádaným uznesením krajského súdu podľa sťažovateľky porušené aj tým, že toto rozhodnutie krajského súdu je arbitrárne a nezákonné, pretože na vydanie predbežného opatrenia neboli podľa sťažovateľky naplnené všetky zákonné predpoklady, keďže nebol osvedčený právny vzťah navrhovateľa k spornej nehnuteľnosti a neboli dané ani predpoklady, resp. procesný stav odôvodňujúci predpoklad, že by sťažovateľka marila vykonateľnosť v budúcnosti vydaného súdneho rozhodnutia.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje iba na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

Krajský súd napádané uznesenie odôvodnil takto:

„Odvolací súd prejednal vec podľa § 212 ods. 1, 3 O. s. p. bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p.) a uznesenie ako vecne správne podľa § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil.

Podľa ust. § 74 ods. 1 O. s. p. pred začatím konania môže súd nariadiť predbežné opatrenie, ak je potrebné, aby dočasne boli upravené pomery účastníkov, alebo ak je obava, že by výkon súdneho rozhodnutia bol ohrozený.

Podľa ust. § 76 ods. 1 písm. e/ O. s. p. predbežným opatrením môže súd nariadiť účastníkovi najmä, aby nenakladal s určitými vecami alebo právami.

Podľa ust. § 75 ods. 2 O. s. p. návrh má okrem náležitostí návrhu podľa § 79 ods. 1 obsahovať opísanie rozhodujúcich skutočností odôvodňujúcich nariadenie predbežného opatrenia, uvedenie podmienok dôvodnosti nároku, ktorému sa má poskytnúť predbežná ochrana, a odôvodnenie nebezpečenstva bezprostredne hroziacej ujmy. Z návrhu musí byť zrejmé, čoho sa mieni navrhovateľ domáhať návrhom vo veci samej.

Predbežné opatrenie nie je konečné rozhodnutie a jeho účelom je dočasná úprava práv a pomerov účastníkov. Nariadenie predbežného opatrenia je podľa zákonných predpokladov uvedených v Občianskom súdnom poriadku prípustné a opodstatnené vtedy a/ keď sa tvrdí a osvedčí, že sú tu právne vzťahy medzi účastníkmi, b/ tieto právne vzťahy vyžadujú dočasnú úpravu, c/ táto dočasná úprava je potrebná, d/ sa v právnych vzťahoch medzi účastníkmi vytvorí nenávratný stav, e/ sa neprimeraným spôsobom nezasahuje do právnych vzťahov medzi účastníkmi, (účastník nie je obmedzený spôsobom neprimeraným povahy veci).

Účelom inštitútu predbežného opatrenia je rýchlá, pružná a účinná úprava situácie, ktorá si vyžaduje okamžitý zásah súdu spočívajúci v dočasnej úprave pomerov účastníkov. Nutnosť zabezpečenia práva takýmto spôsobom je daná, ak hrozí zánik alebo ohrozenie práva a z toho dôvodu nemožno vyčkať na rozhodnutie vo veci samej, pričom ide však o úpravu len dočasnú do doby rozhodnutia súdu vo veci samej. Návrhu na vydanie predbežného opatrenia nemôže byť vyhovené, ak navrhovateľ neosvedčil potrebu dočasnej úpravy pomerov účastníkov konania preukázaním aspoň pravdepodobnosti práva, ktoré má byť zabezpečené a preukázaním, že je daná aspoň pravdepodobnosť ohrozenia tohto práva, teda, aby neboli vážne pochybnosti o naliehavosti potreby navrhovanej dočasnej úpravy. Danosť práva sa posudzuje podľa obsahu navrhovaného predbežného opatrenia vo vzťahu k účastníkom konania ako nositeľom práv a povinností vyplývajúcich im z hmotného práva. Pri rozhodovaní o návrhu na vydanie predbežného opatrenia súd vykonáva dokazovanie fakticky len v rozsahu vyplývajúcom z podaného návrhu a z listín pripojených navrhovateľom k takémuto návrhu. K vyhoveniu návrhu stačí, aby navrhovateľ osvedčil pravdivosť svojich tvrdení. Nie je nevyhnutné, aby súd ďalším doplnením dokazovania preveril, či údaje vyplývajúce z predložených listinných dôkazov a tvrdení navrhovateľa zodpovedajú skutočnému stavu. Takéto dokazovanie je podmienkou až pre rozhodnutie vo veci samej. Účelom predbežného opatrenia je zachovanie existujúceho stavu do času definitívneho vyriešenia sporu právoplatným súdnym rozhodnutím. V dôsledku toho súdy pri rozhodovaní o návrhu na vydanie predbežného opatrenia rozhodujú spravidla aj bez výsluchu účastníkov (§ 75 ods. 7 O. s. p.). ...

Žalobca svoj návrh na vydanie predbežného opatrenia podával z dôvodu dočasnej úpravy pomerov účastníkov do doby, než sa právoplatne rozhodne o žalobe vo veci samej o

určenie vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam, ktorú žalobca podal na Okresnom súde Košice-okolie dňa 6. 5. 2010. Žalobca vo svojom vyjadrení k odvolaniu uviedol, že úmysel žalovanej predať spornú nehnuteľnosť je preukázaný aj inzerciami žalovanej na www.inzercia.sk <<http://www.inzercia.sk>> z 22. 2. 2010 a z januára 2010 na www.hyperinzercia.sk, kde bol uvedený aj telefonický kontakt a taktiež bola aj fotografia spornej nehnuteľnosti. Z uvedeného vyplýva, že obava žalobcu, že žalovaná predmetnú nehnuteľnosť môže odpredať je dôvodná a preto odvolací súd mal za to, že žalobca osvedčil konanie žalovanej, ktoré by mohlo smerovať k nakladaniu s predmetom sporu. Preto pokiaľ súd prvého stupňa dôvodnosť návrhu posudzoval z hľadiska splnenia podmienok na vydanie predbežného opatrenia z dôvodu dočasnej úpravy pomerov účastníkov, jeho postup bol správny.

Odvolací súd je toho názoru, že v danom prípade boli splnené podmienky na vydanie predbežného opatrenia aj z dôvodu obavy, že by výkon budúceho súdneho rozhodnutia bol ohrozený, pretože prevažnú časť z kúpnej ceny za nehnuteľnosť v sume 13.277,56 eur zaplatil žalobca z finančných prostriedkov, ktoré mu darovala jeho matka, Čo potvrdila aj žalovaná v podanom odvolaní, keď uviedla, že žalobca má právo domáhať sa vrátenia peňazí, ktoré boli poskytnuté žalovanej z jeho strany a preto v prípade predaja spornej nehnuteľnosti žalovanou počas prebiehajúceho konania by mohlo dôjsť k zhoršeniu postavenia žalobcu ako účastníka konania a bol by teda ohrozený aj výkon rozhodnutia v prípade, ak by žalobca sa domáhal voči žalovanej vrátenia časti kúpnej ceny za nehnuteľnosti, ktorú zaplatil.

Žalobcom navrhované predbežné opatrenie sleduje zabezpečenie účelu občianskeho súdneho konania v tomto konkrétnom prípade. Toto zabezpečenie spočíva vo vytvorení situácie pre efektívne využitie procesných mechanizmov slúžiacich na to, aby sa pokračovalo v konaní bez ďalšieho porušovania alebo ohrozovania práva o ochranu ktorého sa žiada, bez toho, aby sa v konaní vo veci samej nedosiahol výsledok, ktorý už neovplyvní hmotnoprávne postavenie účastníkov konania. Výrok predbežného opatrenia zabráni vzniku a rozširovaniu škody, inej ujmy alebo zhoršovaniu právnej pozície žalobcu do tej miery, že sa mu ešte oplatí uchádzať sa o konečnú súdnu ochranu. Potrebnosť sa prejavuje v tom, že definitívna súdna ochrana ako svoj procesný predstupeň vyžaduje aj

dočasnú ochranu (súdna procesná prevencia). Navrhovaným predbežným opatrením sa nevytvorí nenávratný stav, ide o dočasnú úpravu pomerov.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného odvolací súd dospel k záveru, že v tomto prípade boli splnené podmienky pre vydanie predbežného opatrenia z dôvodu potreby dočasnej úpravy pomerov účastníkov konania, ako aj z dôvodu obavy, že by výkon súdneho rozhodnutia bol ohrozený. Je potrebné uviesť, že nariadeným predbežným opatrením žalovanej nevznikne žiadna ujma, nakoľko môže užívať predmetné nehnuteľnosti, avšak nesmie s nimi nakladať, najmä ich predat', zameniť, zriadiť k nim záložné práva, alebo inak zaťažiť a prenechať ich do nájmu.“

V súvislosti s preskúvaním predbežných opatrení ústavný súd podotýka, že posúdenie podmienok na vydanie predbežného opatrenia je predovšetkým vecou všeobecných súdov (čl. 142 ústavy). Ústavný súd preto ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) sa spravidla nepovažuje za oprávneného zasahovať do rozhodnutí o predbežných opatreniach, keďže nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov, a okrem toho ide o rozhodnutia, ktoré do práv a povinností účastníkov konania nezasahujú konečným spôsobom (IV. ÚS 82/09). Ústavný súd posudzuje problematiku predbežného opatrenia zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o nariadení predbežného opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie pristupuje len za celkom výnimočných okolností. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o predbežných opatreniach iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu. Aj v konaní o návrhu na vydanie predbežného opatrenia musia byť totiž rešpektované minimálne požiadavky zodpovedajúce princípom spravodlivého procesu, resp. základnému právu na súdnu ochranu. Rozhodnutie o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia musí mať predovšetkým rovnako ako iné rozhodnutia zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť najmä náležite odôvodnené.

Z ustanovenia § 74 ods. 1 OSP vyplývajú dve alternatívy, v prípade výskytu ktorých môže súd nariadiť predbežné opatrenie, a to v prípade, keď si to vyžaduje dočasná úprava

pomerov medzi účastníkmi konania, alebo v prípade, že je tu daná obava z budúceho možného ohrozenia výkonu rozhodnutia vo veci samej.

Podľa § 75 ods. 6 OSP súd môže vydať rozhodnutie o predbežnom opatrení aj bez výsluchu účastníkov a bez nariadenia pojednávania.

Podľa § 75 ods. 8 OSP o nariadení predbežného opatrenia rozhodne súd aj bez vyjadrenia ostatných účastníkov. Návrh na nariadenie predbežného opatrenia doručí súd ostatným účastníkom až spolu s uznesením, ktorým bolo predbežné opatrenie nariadené.

Podľa § 76 ods. 4 OSP ak súd návrhu na nariadenie predbežného opatrenia v celom rozsahu vyhovie a stotožňuje sa so skutkovými a s právnymi dôvodmi návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, súd to skonštatuje v odôvodnení a ďalšie dôvody nemusí uvádzať.

Podľa § 221 ods. 3 OSP ak odvolací súd rozhoduje o odvolaní proti uzneseniu o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, zruší rozhodnutie, len ak zastavuje konanie.

Z citovaných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku vyplýva, že vzhľadom na to, že v konaní o návrhu na vydanie predbežného opatrenia sa pre krátkosť času spravidla nevykonáva dokazovanie, musia byť dôvody uvedené už v návrhu na vydanie predbežného opatrenia súdom prvého stupňa, ako aj súdom druhého stupňa považované za dostatočne presvedčivé a navrhovateľom preukázané, aby mohlo byť návrhu na vydanie predbežného opatrenia vyhovené v celom rozsahu, pričom súd už ďalšie dôvody nemusí uvádzať. Ak sa s týmito dôvodmi vyplývajúcimi už z návrhu stotožní a uzná ich za dostatočné aj súd druhého stupňa, rozhodnutie o nariadení predbežného opatrenia potvrdí, v opačnom prípade musí rozhodnutie o nariadení predbežného opatrenia zrušiť a konanie zastaviť. Inými slovami, dôvodnosť, presvedčivosť a preukázateľnosť dôvodov na vydanie predbežného opatrenia uvedených už v návrhu na jeho vydanie posudzuje najskôr súd prvého stupňa a v prípade podania odvolania ich ešte raz prehodnocuje aj súd druhého stupňa, ktorý v prípade stotožnenia sa s názorom súdu prvého predbežné opatrenie potvrdí, pretože v opačnom prípade ho zruší a konanie o návrhu na vydanie predbežného opatrenia zastaví.

Z citovaného rozhodnutia krajského súdu vyplýva stotožnenie sa s názorom okresného súdu o dôvodnosti vydania predbežného opatrenia z dôvodu nutnosti dočasne upraviť pomery medzi účastníkmi konania (navrhovateľom a sťažovateľkou), tak ako to vyžaduje prvá veta § 74 ods. 1 OSP. Navyše krajský súd dospel k záveru o naplnení predpokladov na vydanie predbežného opatrenia aj podľa druhej alternatívy predpokladanej § 74 ods. 1 OSP, a to, že je tu navyše daná obava, že v dôsledku správania sťažovateľky (na ktoré vo svojom vyjadrení k odvolaniu sťažovateľky poukázal navrhovateľ – pokus o predaj spornej nehnuteľnosti sťažovateľkou) by mohol byť ohrozený aj výkon rozhodnutia vydaného vo veci samej.

V súvislosti s argumentáciou sťažovateľky o neexistencii právneho vzťahu navrhovateľa k spornej nehnuteľnosti, a teda o neexistencii zákonného dôvodu na vydanie predbežného opatrenia ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že táto otázka bude predmetom dokazovania až v konaní o veci samej, keďže v rámci konania o vydanie predbežného opatrenia sa dokazovanie nevykonáva, a navyše návrh na vydanie predbežného opatrenia bol podaný predtým, ako bol podaný návrh vo veci samej (takže nemohli byť známe ani dôkazy z konania o veci samej). Takže dôvody na vydanie predbežného opatrenia uvádzané v návrhu na vydanie predbežného opatrenia navrhovateľom boli dostatočne presvedčivé aj pre krajský súd, keďže sťažovateľka v odvolaní proti predbežnému opatreniu síce formálne poprela existenciu „*právneho vzťahu medzi účastníkmi konania*“ s tým, že ako vlastníčka spornej nehnuteľnosti je v liste vlastníctva vedená iba ona, čo podporila aj jej stotožnením sa s konštatovaním navrhovateľa, že „... *bolo aj jeho vôľou, aby vlastnícke právo k nehnuteľnosti nadobudla výlučne odporkyňa* (rozumej sťažovateľka, pozn.)“, čím v podstate sťažovateľka prisvedčila navrhovateľovi, že pri vzniku jej vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti spolupôsobil, resp. bol účastný aj navrhovateľ. Okrem toho sťažovateľka takto formálne poprela iba existenciu vlastníckeho právneho vzťahu navrhovateľa k spornej nehnuteľnosti, ale vyslovene nepoprela, resp. nevyvrátila existenciu navrhovateľom tvrdeného faktického vzťahu k spornej nehnuteľnosti, a to je jeho niekoľkoročné užívanie tejto nehnuteľnosti spolu so sťažovateľkou. V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že Občiansky súdny poriadok v súvislosti s vydaním

predbežného opatrenia nepojednáva iba o nutnosti úpravy „právných vzťahov“ účastníkov konania, ale pojednáva vo všeobecnosti o nutnosti dočasnej úpravy „pomerov“ účastníkov konania. Napokon sťažovateľka nepoprela ani existenciu iného právneho zmluvného (aj keď zrejme iba ústneho) vzťahu medzi ňou a navrhovateľom, a to existenciu peňažnej pôžičky.

Pokiaľ ide o faktický vzťah medzi navrhovateľom a sťažovateľkou a s tým súvisiaci faktický vzťah navrhovateľa k spornej nehnuteľnosti, je nepochybné, že Občiansky súdny poriadok síce neupravuje otázku majetkovoprávneho vyporiadania medzi druhom a družkou po ukončení ich spolužitia, avšak podľa § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka občianskoprávne vzťahy, pokiaľ nie sú osobitne upravené ani týmto ani iným zákonom, sa spravujú ustanoveniami tohto zákona, ktoré upravujú vzťahy obsahom aj účelom im najbližšie. Vzhľadom na to, že navrhovateľ a sťažovateľka sa spolu združili, aby žili v pomere druh a družka, pričom toto ich spolužitie trvalo 14 rokov, bolo by možné mať za to, že ich zámer spoločného zdieľania osobného života bol spojený aj so zámerom o dosiahnutie spoločného hospodárskeho prospechu. Ústavný súd však v tejto súvislosti poukazuje na skutočnosť, že táto otázka bude predmetom skutkových a právnych úvah všeobecných súdov až v konaní o veci samej.

Ústavný súd považuje za neopodstatnenú aj argumentáciu sťažovateľky o arbitrárnosti rozhodnutia krajského súdu aj z dôvodu, že podľa jej názoru neboli splnené zákonné dôvody na vydanie predbežného opatrenia ani kvôli tomu, že by správanie sťažovateľky ohrozovalo výkon budúceho rozhodnutia vo veci samej, keďže takýto záver by podľa jej názoru prichádzal do úvahy iba v prípade, ak by sa navrhovateľ návrhom vo veci samej domáhal zaplatenia finančnej sumy (ktorej požičanie sťažovateľka nepoprela), čoho sa však navrhovateľ podľa sťažovateľky nedomáha. V tejto súvislosti ústavný súd opakovane podotýka, že návrh na vydanie predbežného opatrenia bol navrhovateľom podaný pred podaním samotného návrhu vo veci samej, z ktorého mohol byť zrejmy žalobný petit, a aj keď už v čase rozhodovania krajského súdu bol už návrh navrhovateľa vo veci samej podaný, stále nebolo o tomto návrhu meritórne rozhodnuté, a teda sú stále zachované procesné práva navrhovateľa aj v súvislosti s jeho právom disponovania s návrhom.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd sa dostatočne vysporiadal zo všetkými skutočnosťami podstatným pre rozhodnutie a jeho skutkové a právne závery nemožno považovať za svojvoľné, neopodstatnené, arbitrárne či z ústavného hľadiska neudržateľné.

Ústavný súd napokon dodáva, že predpokladom na záver o porušení základných práv a slobôd je také ich porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstránitel'né v činnosti súdu pred začatím konania alebo v konaní o veci samej (§ 74 a nasl. a § 102 OSP), resp. ktoré nemožno napraviť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v Občianskom súdnom poriadku v spojitosti s predbežnými opatreniami. Vyhovenie návrhu na vydanie predbežného opatrenia však nemôže samo osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti právneho názoru krajského súdu a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť tento právny názor svojím vlastným.

Uvedené bolo podkladom pre rozhodnutie ústavného súdu, ktorý sťažnosť sťažovateľky aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

1.3 Napokon sťažovateľka namietala porušenie svojho základného práva na spravodlivé súdne konanie aj z dôvodu, že krajský súd pri svojom rozhodovaní neprihliadol na rozhodnutie najvyššieho súdu podľa sťažovateľky v obdobnej veci, na ktoré sa v odvolacom konaní sťažovateľka odvolávala, resp. ktorým argumentovala.

V tejto súvislosti považuje ústavný súd za potrebné poznamenať, že mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov. Z ústavnej kompetencie súdov interpretovať a aplikovať zákony vyplýva aj ich oprávnenie dopĺňať a rozvíjať existujúcu judikatúru týkajúcu sa relevantných právnych otázok v prerokovaných veciach. Prípadný odklon súdu od existujúcej skoršej judikatúry v konkrétnom prípade by mohol predstavovať zásah do základných práv a slobôd účastníka konania len za predpokladu, že by bol dôsledkom arbitrárnosti alebo zjavnej neodôvodnenosti súdneho rozhodnutia

v prerokovávanej veci. Nemožno však namietat' proti tomu, aby judikatúra súdov v konkrétnych prípadoch upresňovala a dopĺňala objasňovanie obsahu a zmyslu zákona vrátane prispôsobovania aplikačnej praxe novým okolnostiam za podmienky, že ich zohľadnenie možno rozumne zhrnúť pod zákonné znaky právnej normy aplikovanej na konkrétny prípad (III. ÚS 346/05, III. ÚS 284/05, IV. ÚS 267/05).

Vzhľadom na uvedené, ako aj vzhľadom na závery vyslovené už v bode 1.2 tohto rozhodnutia, ústavný súd sťažnosť sťažovateľky aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

2. K namietanému porušeniu čl. 1 ods. 1 ústavy

Keďže sťažovateľka sťažnosťou podanou ústavnému súdu namieta porušenie čl. 1 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 46 ods. 1 ústavy (t. j. v spojení s porušením základného práva na spravodlivé súdne konanie), vzhľadom na nezistenie porušenia základného práva na spravodlivé súdne konanie nemohlo dôjsť ani k porušeniu čl. 1 ods. 1 ústavy, preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľky aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

3. K namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok

V súvislosti s vydaním predbežného opatrenia, resp. potvrdením jeho vydania napádaným rozhodnutím krajského súdu sťažovateľka namieta, že bolo zasiahnuté aj do jej vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti.

V tejto súvislosti ústavný súd opakovane poznamenáva, že účelom predbežného opatrenia je iba dočasná úprava práv a povinností, ktorá nevylučuje, že o právach a povinnostiach účastníkov konania o predbežnom opatrení bude v rozhodnutí vo veci samej rozhodnuté inak než v konaní o predbežnom opatrení. Predbežné opatrenia s ohľadom na ich charakter nemôžu spravidla zasiahnuť do základných práv alebo slobôd účastníkov

konania, lebo rozhodnutia o nich, ako už bolo uvedené, nemusia zodpovedať konečnému meritórnemu rozhodnutiu, keďže ich trvanie je obmedzené.

Vzhľadom na to, že napádaným rozhodnutím krajského súdu nebolo ešte s definitívnou platnosťou rozhodnuté o vlastníckom práve sťažovateľky k spornej nehnuteľnosti a týmto rozhodnutím jej teda ani nemohlo byť toto vlastnícke právo odňaté, nemohlo dôjsť ani k porušeniu jej základného práva vlastniť majetok.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľky aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. decembra 2010